

INSTITUTULUI DE DEZVOLTARE A SOCIETĂȚII INFORMAȚIONALE

POLITICA PRIVIND ACCESUL DESCHIS

Aprobată de Consiliul Științific al Institutului de Dezvoltare a Societății Informaționale, proces-verbal nr. 6 din 20.12.2017

Context

Accesul Deschis la rezultatele cercetărilor asigură beneficii sociale și economice semnificative și face parte din angajamentul Guvernului Republicii Moldova privind transparența și datele deschise.

Pentru a deveni o economie mai competitivă, bazată pe cunoaștere, Republica Moldova trebuie să amelioreze nu doar producția de cunoștințe, ci și diseminarea și partajarea rezultatelor științifice ale cercetării finanțate din fonduri publice.

Pentru comunitatea academică era digitală oferă o varietate de oportunități privind diseminarea electronică a rezultatelor cercetării, una dintre acestea fiind Accesul Deschis. El prevede un acces online gratuit la cunoștințe și reutilizarea acestora sub formă de publicații, date științifice și materiale conexe.

Definiții

Accesul Deschis (Open Access – OA) este un acces online la informațiile științifice fără bariere financiare, legale sau tehnice pentru utilizatorul final.

Acces Deschis de tip „Gold” (de Aur) – publicarea în reviste cu acces deschis sau alegerea unei opțiuni de acces deschis în reviste hibride. Publicația este disponibilă pe site-ul revistei, fără taxă de abonament. În revistele hibride autorul sau instituția plătește, în general, o taxă pentru procesarea articolului (Article Processing Charge, APC) sau plătește editorului o taxă de acces deschis pentru a face un articol disponibil în acces deschis.

Acces Deschis de tip „Green”(Verde) – publicarea în reviste tradiționale sau electronice și depozitarea sau autoarhivarea de către cercetători a unei copii (de obicei versiune „post-print”) într-un repozitor (arhivă cu acces deschis) instituțional sau tematic după o perioadă de embargo, dar care nu depășește o anumită perioadă (cel mult 6-12 luni după publicare).

Poziția și strategia IDSI privind Accesul Deschis

Institutul de Dezvoltare a Societății Informaționale (IDSI) susține comunicarea liberă online și schimbul de informații ca fiind cea mai eficientă cale de a asigura accesibilitatea și fructificarea cunoștințelor rezultate în urma investigațiilor științifice, a practicilor de dezvoltare-inovare, a activităților educaționale, manageriale și de transfer tehnologic.

Institutul de Dezvoltare a Societății Informaționale sprijină angajamentul privind diseminarea rezultatelor cercetărilor pe o scară cât mai largă. IDSI recunoaște și își asumă angajamentul de a oferi accesul online nerestricționat la cunoștințe, aderă la principiile Accesului Deschis promovate de inițiativele și declarațiile internaționale și europene.

Scop și domeniu de aplicare

Politica IDSI privind Accesul Deschis urmărește scopul de a susține diseminarea mai operativă și mai largă, în folosul cercetătorilor, industriei, inovării și cetățenilor a rezultatelor cercetărilor finanțate din fonduri publice, accesul la publicațiile științifice și seturile de date deschise.

Această politică se aplică de personalul IDSI care publică articole de revistă și lucrări ale conferințelor. Monografiile și capitolele în culegeri nu sunt în mod explicit sub incidența acestei politici, dar este o bună practică pentru autori să le facă disponibile în acces deschis dacă este posibil.

Responsabilități

IDSI este responsabil pentru asigurarea publicării în acces deschis a rezultatelor cercetării.

Monitorizarea

Consiliul Științific al IDSI va supraveghea monitorizarea și punerea în aplicare a acestei politici strategice.

Declarația de politică

În conformitate cu angajamentul menționat, IDSI adoptă următoarea politică:

1. Toate publicațiile științifice, elaborate în baza cercetărilor finanțate din fonduri publice și din granturi, să fie incluse în Repozițoriul Instituțional al IDSI la data publicării sau în caz de embargo, nu mai târziu de 6-12 luni de la publicare, după cum urmează:
 - a) Publicațiile din reviste și materiale ale conferințelor, rapoarte tehnice și alte lucrări originale, substanțiale – în decurs de 1 an de la publicare;
 - b) Monografii sau capitole în monografii în accesul deschis – în decurs de 1 an de la publicare;
 - c) Monografii sau capitole în monografii non acces deschis – în termen de 5 ani de la publicare;
 - d) Materiale didactice - în decurs de 1 an de la publicare;
 - e) Prezentări, postere în cadrul conferințelor, seminarelor, simpozioanelor științifice – în decurs de 6 luni de la prezentare.
2. Permisivitatea acordată de către autori reprezintă o licență, neexclusivă, irevocabilă (atât timp cât sunt respectați termenii licenței) care exercită toate drepturile în conformitate cu drepturile de autor, ea permite distribuția în Acces Deschis a materialelor publicate cu condiția că acestea nu vor fi utilizate cu scopul de a obține profit.
3. Această politică se aplică la următoarele tipuri de publicații realizate prin susținerea financiară din bugetul de stat și granturi: articole științifice; monografiile sau capitolele în monografii; prezentări; rapoarte; materiale didactice.
4. Autorii sunt încurajați să includă în Repozițoriul Instituțional al IDSI și alte tipuri de lucrări științifice.

5. Adoptarea unui proces de recenzare (peer review) eficientă pentru a asigura calitatea publicațiilor științifice.
6. Implementarea Accesului Deschis la publicațiile științifice, prin două modele complementare: *Autoarhivarea în Repozitoriul Instituțional al IDSI* și susținerea publicării în *revistele cu Acces Deschis*.
7. În vederea dezvoltării sistemului local de conținut digital în Acces Deschis din IDSI, vor fi întreprinse măsuri de creare a Repozitoriului Instituțional, care să cuprindă lucrările cele mai reprezentative din toate domeniile științifice, în mod deosebit articole științifice.
8. Politica instituțională a IDSI privind Accesul Deschis se va înregistra în formă de mandat instituțional în registrul ROARMAP (Registry of Open Access Repositories Mandatory Archiving Policies) care autorizează Accesul Deschis la rezultatele cercetărilor științifice, realizate din fonduri publice. Repozitoriul Instituțional al IDSI va fi înregistrat în Registrul Arhivelor cu Acces Deschis (ROAR, Registry of Open Access Repositories) și Directoriul Arhivelor cu Acces Deschis (OpenDOAR – Directory of Open Access Repositories).
9. Politica se va aplica la toate lucrările științifice publicate pe perioada în care autorul activează în cadrul IDSI și care au fost realizate în cadrul proiectelor finanțate din banii publici, precum și în cadrul obligațiilor funcționale, cu excepția publicațiilor realizate înainte de adoptarea acestei politici.
10. Politica are un efect imediat, intră în vigoare din data aprobării și va fi revizuită odată în an sau ori de câte ori este nevoie.

Copyright și licențe

1. Autorii care publică într-o revistă cu acces deschis sau într-o revistă hibrid ar trebui să aleagă Licența Creative Commons (CC), care permite cea mai mare libertate de reutilizare și este mandată în politicile finanțatorilor (CC BY).
2. Autorii trebuie să solicite permisiunea editorilor, organizatorilor de conferințe pentru a depozita o versiune full text a publicării într-un repozitoriu.
3. Orice lucrare publicată de IDSI trebuie să fie lansată sub licență Creative Commons de Atribuire-Necomercial (CC BY-NC).

Note:

Drepturile de autor sunt o formă de protecție recunoscută de lege pentru operele originale, indiferent de modalitatea de creație, de valoare, destinație, modul sau forma de exprimare.

Drepturile de autor se aplică și operelor publicate și celor nepublicate, operelor finalizate și celor nefinalizate.

Licențele Creative Commons (CC) oferă tuturor de la simplii autori la mari companii și instituții o simplă, standardizată soluție de a garanta drepturi de autor operelor create de ei.

Licență „**Atribuire**” (CC-BY) permite libera folosire și distribuție de opere derivate, inclusiv în scopuri comerciale, singura cerință este atribuirea autorului inițial. Acesta este licența standard pentru revistele cu acces deschis, care sprijină difuzarea maximă și reutilizarea

lucrărilor publicate, totodată protejează drepturile morale ale autorilor. Această licență permite altora de a copia, utiliza, distribui, transmite și afișa public lucrarea și de a face și distribui lucrări derivate în orice mediu digital în orice scop, inclusiv comercial, atâta timp cât este creditat autorul lucrării originale și nu sunt încălcate drepturile de autor.

Licență „**Atribuire – Necomercial**” (CC BY-NC) permite libera folosire și distribuție de opere derivate în scopuri necomerciale, singura cerință este atribuirea autorului inițial. Această licență permite altora de a copia, utiliza, distribui, transmite și afișa public lucrarea și de a face și distribui lucrări derivate în orice mediu digital în orice scop necomercial, atâta timp cât este creditat autorul lucrării originale și nu sunt încălcate drepturile de autor.